

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
БУДІВНИЦТВА І АРХІТЕКТУРИ

доктор філософії з архітектури
Кафедра містобудування

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Декан архітектурного факультету



/ О.В. Кащенко /
«19» червня 2020 року

НАВЧАЛЬНА РОБОЧА ПРОГРАМА ДИСЦИПЛІНИ

"Дисципліна самостійного вибору аспіранта"
"МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ГАРМОНІЗАЦІЇ АРХІТЕКТУРНОГО
СЕРЕДОВИЩА ПОСЕЛЕНЬ"
(назва навчальної дисципліни)

шифр	назва спеціальності
191	Архітектура та містобудування

Розробник(и):

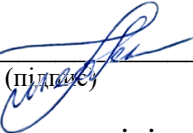
Шебек Н. М., доктор арх., професор
(прізвище та ініціали, науковий ступінь, звання)



(підпис)

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри містобудування
протокол № 10 від "15" травня 2020 року

Завідувач кафедри



(підпис)

(Шебек Н. М.)
(прізвище та ініціали)

Схвалено науково-методичною комісією спеціальності
(НМКС): "Архітектура та містобудування"

Протокол № 8 від "18" червня 2020 року

Голова НМКС



(підпис)

(Хараборська Ю. О.)
(прізвище та ініціали)

Компетентності аспірантів, що формуються в результаті засвоєння дисципліни

Інтегральна Компетентність(ІК)	Здатність розв'язувати комплексні проблеми в галузі архітектури та будівництва у сфері архітектури та містобудування, дослідницько-інноваційної діяльності, застосовувати методологію наукової та педагогічної діяльності, а також проводити власне наукове дослідження, результати якого мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення.
Загальні компетентності (ЗК)	<p>ЗК02. Здатність систематизувати знання та розуміння філософських методологій пізнання, ключових засад професійної етики, систем морально-культурних цінностей, толерантності, які базуються на принципах поваги до різноманітності та мультикультурності.</p> <p>ЗК05. Здатність до цілеспрямованого та наполегливого самовдосконалення, усвідомлення соціально-моральної та етичної відповідальності за одержані наукові результати.</p>
Фахові компетентності спеціальності (ФК)	<p>ФК01. Володіння актуальною інформацією щодо сучасного стану, тенденцій розвитку, проблематики та наукової думки у сфері архітектури та містобудування.</p> <p>ФК03. Здатність розуміти і враховувати соціальні, екологічні, етичні, економічні та комерційні міркування, що впливають на вирішення архітектурно-містобудівних науково-дослідних задач.</p> <p>ФК05. Здатність до виконання наукових теоретико-методологічних, прикладних і експериментальних досліджень архітектурно-містобудівного середовища, його складових частин і рівнів підпорядкування; володіння методикою викладання у вищих навчальних закладах архітектурного профілю.</p> <p>ФК06. Глибинні знання теоретичних основ архітектури, сучасних тенденцій та перспектив сталого розвитку урбанізованого середовища, регіонального та ландшафтного планування, системних методів аналізу архітектурної типології, моделювання та прогнозування розвитку архітектурної діяльності, процесів і явищ в архітектурі та містобудуванні.</p>
7 - Програмні результати навчання	
	ПРО2. Здатність продемонструвати глибинні системні знання і розуміння вітчизняного та зарубіжного наукового доробку та практичного досвіду, сучасної методологічно-методичної бази проведення наукових досліджень.
	<p>ПРО5. Вміти виявляти зв'язки між сучасними науковими концепціями в суміжних предметних сферах для обґрунтування нових теоретичних та практичних рекомендацій для розв'язування науково-практичних задач в області теоретичних досліджень, застосовувати їх у сфері архітектури та містобудування.</p> <p>ПРО14. Вміти організовувати та вести науково-дослідну роботу за обраною науковою темою, використовувати різні наукові підходи для проведення дослідження; готувати науково-технічні звіти, оформляти результати досліджень у вигляді наукових статей і доповідей; володіти методикою викладання у вищій школі архітектурного профілю.</p> <p>ПРО15. Розуміти і враховувати теоретичні основи архітектури, сучасні тенденції та перспективи сталого розвитку урбанізованого середовища, регіонального та ландшафтного планування, системні методи аналізу архітектурної типології; розробляти техніко-економічне обґрунтування і бізнес-план наукової розробки та його експертну оцінку, формувати</p>

	стратегію та менеджмент реалізації проекту, використовувати програмні продукти, комп'ютерні системи та мережі.
	ПР09. Демонструвати системний науковий світогляд та філософсько-культурний кругозір, який включає розвинене критичне мислення, професійну етику, академічну доброчесність, повагу до різноманітності та мультикультурності в поєднанні з володінням передовими методиками викладання у вищій школі і постійним самовдосконаленням професійного та наукового рівня.
	ПР11. Здійснювати успішну інноваційну науково-технічну діяльність у соціально-орієнтованому суспільстві на основі міжособистісних взаємовідносин для максимального самовираження на основі терпимості, психологічної сумісності та етики поведінки. ПР12. Демонструвати вміння самостійно ставити та розв'язувати відповідні організаційно-управлінські завдання на основі дотримання законодавчої бази, принципів доброчесності та відповідальності за успішний кінцевий особистий та командний результат на основі сучасної теорії і практики організації та управління функціонуванням науково-професійних видів діяльності у сфері архітектури та містобудування.

ВИТЯГ З НАВЧАЛЬНОГО ПЛАНУ 2019-2020 рр.

шифр	Аспірант	Форма навчання: денна, вечірня, заочна*												Форма контролю	Семестр	Відмітка про погодження		
	Назва спеціальності	Годин на рік	Кредитів на рік	Кредитів на сем.	Обсяг годин аудиторних						Самост. роб.	Кількість індивідуальних робіт						
					Всього	Разом	у тому числі			КП		КР	РГ				ІЗ	
							Л	Лаб.	Пр. з									
191	Архітектура та містобудування	150	5	5	150	50	10	–	40	100	–	–	–	1	зал	3		

* - Навчання аспірантів заочної форми навчання відбувається за індивідуальним графіком.

Мета і завдання дисципліни

Мета дисципліни «Методологічні основи гармонізації архітектурного середовища поселень» полягає у підвищенні рівня теоретичної і фахової підготовки аспірантів у проведенні наукових досліджень у сфері проектування архітектурного середовища поселень.

Завдання дисципліни:

- поглиблене ознайомлення аспірантів з основними проблемами наукових досліджень у сфері архітектури та містобудування;
- ознайомлення з проблемами гуманізації урбанізованого середовища;
- ознайомлення з методами гармонізації архітектурного середовища поселень;
- розкриття особливостей досліджень сталого розвитку населених пунктів та їх громад;
- визначення загальних положень і напрямів удосконалення життєвого оточення людини;

У результаті вивчення навчальної дисципліни аспірант повинен

знати:

- особливості еволюційних перетворень й історичного розвитку в архітектурі та містобудуванні;
- актуальні проблеми і тенденції сталого розвитку поселень;
- засади і принципи теорії гармонізації архітектурного середовища;
- основні положення містобудування і ландшафтної архітектури з позицій гармонізації архітектурного середовища поселень;
- зміст, структуру і проблеми сталого розвитку міського середовища.

вміти:

- встановлювати зв'язок між законами еволюційного розвитку і гармонічними перетвореннями архітектурного середовища;
- використовувати нові тенденції сучасних наукових досліджень проблем сталого розвитку поселень;
- виявляти стани і періоди сталого розвитку архітектурно-містобудівних систем;
- застосовувати сучасні принципи і методи архітектурно-містобудівної екології, естетики та психології у формуванні урбанізованого середовища;
- впроваджувати інноваційні засоби і методи гармонізації архітектурного середовища поселень.

Програма навчальної дисципліни

Змістовний модуль 1. Теорія гармонізації архітектурного середовища поселень

Лекція 1. Передумови виникнення і ключові положення теорії гармонізації архітектурного середовища

1. Поняття «гармонія» і «гармонізація» в архітектурно-містобудівній теорії.
2. Передумови виникнення теорії гармонізації архітектурного середовища.
3. Ключові положення теорії гармонізації архітектурного середовища.

Лекція 2. Виявлення типологічних властивостей архітектурного середовища

1. Досвід типологічного аналізу архітектурного середовища.
2. Принципи і правила побудови середовищної типології.
3. Зміст і правила побудови соціонічної типології архітектурного середовища.

Лекція 3. Систематизація специфічних особливостей суб'єктів середовищної діяльності

1. Існуючі класифікації цільової аудиторії в містобудуванні, архітектурі та дизайні.
2. Принципи і правила систематизації учасників середовищної діяльності.
3. Зміст і правила побудови архітектурної типології суб'єктів середовищної діяльності.

Лекція 4. Визначення критеріїв досконалості архітектурного середовища

1. Способи оцінки якості штучного довкілля.
2. Принципи визначення ознак гармонічності середовищних утворень.
3. Зміст і правила побудови системи критеріїв досконалості архітектурного середовища.

Лекція 5. Обґрунтування стратегій реорганізації архітектурного середовища поселень на основі універсальних законів гармонійного розвитку складних соціоприродних систем

1. Модель гармонійного розвитку штучного довкілля.

2. Принципи гармонійного розвитку архітектурного середовища поселень.
3. Зміст і правила застосування методики цілеспрямованого удосконалення архітектурного середовища поселень.

Змістовний модуль 2. Методи гармонізації архітектурного середовища поселень

Теми практичних занять

1. Методи аналізу вихідної ситуації.
2. Методи гуманізації архітектурного середовища поселень.
3. Методи реконструкції поселень.
4. Еколого-містобудівні прийоми регенерації урбанізованих ландшафтів.
5. Методи ландшафтно-планувальної організації території поселень.

Індивідуальне завдання

1. Аналіз територіально-просторового розвитку містобудівних об'єктів за темою дисертаційного дослідження та теоретичне обґрунтування найбільш перспективних методів гармонізації архітектурного середовища, що сформувалося в їх межах.

Методи контролю та оцінювання знань студентів Розподіл балів для дисципліни з формою контролю залік

Поточне оцінювання		Індивідуальне завдання	Залік	Сума балів
Змістовні модулі				
1	2			
5	10	60	25	100

Методичне забезпечення дисципліни

1. Войко Н.Ю. Благоустрій та озеленення міських територій: конспект лекцій; Київ. нац. ун-т буд-ва і архітектури. – Київ: КНУБА, 2015. – 56 с.
2. Кодін В.О. Основи реконструкції історичних міст: Навч. посібник. – Х.: ХНАМГ, 2009. – 172 с.
3. Кушніренко М. М. Исторические этапы развития городов Украины: Учебное пособие. – Київ, Логос, 2014. – 196 с.
4. Кушніренко М.М., Ломбардини Н. История возникновения и развития города. History of city foundation and development: учебное пособие для студ. высш. учебн. зав. Харьков: «Оперативная полиграфия», 2015. – 57 с.
5. Палеха Ю. Н., Монклюс Х. Инновационные технологии развития

- города. Advanced technologies of city development: учебное пособие для студ. высш. учебн. зав. Харьков: «Оперативная полиграфия», 2015. – 58 с.
6. Петришин Г. П., Іваночко У. І., Ідак Ю. В. та ін. Історичні архітектурно-містобудівні комплекси. Наукові методи дослідження: Навчальний посібник / За ред. Г. П. Петришин. – Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2006. – 212 с.
 7. Підгрушний Г.П. Соціально-економічні проблеми містобудування: конспект лекцій ; Київ. нац. ун-т буд-ва і архітектури. – Київ: КНУБА, 2013. –28 с.
 8. Тімохін В. О., Шебек Н. М., Малік Т. В. т. ін. Основи дизайну архітектурного середовища: Підручник. – К.: КНУБА, 2010. – 400 с.
 9. Устінова І.І. Формування екологічно сприятливого середовища з урахуванням аерації територій: методичні вказівки до виконання практичних занять зі спецкурсу «Екологічні проблеми містобудування» [для студентів V курсу спеціальності 7.06010202 «Містобудування» вищ. навч. закл.] / І.І. Устінова. – К.: КНУБА, 2011. – 32 с.
 10. Устінова І.І. Формування екологічно сприятливого повітряного простору міст: методичні вказівки до виконання практичних занять зі спецкурсу «Екологічні проблеми містобудування» [для студентів V курсу спеціальності 7.06010202«Містобудування» вищ. навч.закл.]/І.І. Устінова.-К.:КНУБА,2010.-28 с.
 11. Устінова І.І. Формування екологічно сприятливого середовища з урахуванням шумового режиму території: методичні вказівки до виконання практичних занять зі спецкурсу «Екологічні проблеми містобудування» [для студентів V курсу спеціальності 7.06010202 «Містобудування» вищ. навч. закл.] / І.І. Устінова. – К.: КНУБА, 2009. – 28 с.
 12. Устінова І.І. Методичні рекомендації щодо оцінки сприятливості середовища за умов інсоляції житлових територій: методичні вказівки до виконання практичних занять зі спецкурсу «Екологічні проблеми містобудування» [для студентів V курсу спеціальності 7.06010202 «Містобудування» вищ. навч. закл.] / І.І. Устінова. – К.: КНУБА, 2009. – 16 с.
 13. Устінова І.І. Еколого-містобудівні заходи щодо формування мікроклімату житлових територій: завдання та методичні вказівки до виконання практичних занять зі спецкурсу «Екологічні проблеми містобудування» [для студентів V курсу спеціальності 7.06010202 «Містобудування» вищ. навч. закл.] / І.І. Устінова. – К.: КНУБА, 2007. - 16 с.
 14. Цигичко С. П. Екологія в архітектурі і містобудуванні: навч. посібник; Харк. нац. акад. міськ. госп-ва. –Х: ХНАМГ, 2012. – 146 с.
 15. Шебек Н. М. Типологія архітектурного середовища: Конспект лекцій. – К.: КНУБА, 2000. – 24 с.
 16. Шебек Н.М. Методичні вказівки до виконання індивідуального

завдання на тему: «Художня програма формоутворення урбанізованого середовища за темою випускної кваліфікаційної роботи» з навчальної дисципліни «Естетика містобудування» для студентів 6 курсу, які навчаються за спеціальністю 191 «Архітектура та містобудування», спеціалізацій «Містобудування. Архітектурно-містобудівне проектування», «Містобудування. Архітектурно-ландшафтне проектування». – К.: КНУБА, 2019. – 24 с.

17. Шпаковська В. Т. Формування середовища для людей з обмеженими фізичними можливостями. Конспект лекцій. – К.: КНУБА, 2012.
18. Яблонська Г. Д. Економічна ефективність і якість містобудівних та архітектурних рішень: навчальний посібник. – К.: КНУБА, 2013. – 120 с.

Рекомендована література

Базова:

1. Груза И. Теория города / Пер. с чешск. – М.: Изд-во лит-ры по строит., 1972. – 247 с.
2. Гутнов А. Э. Эволюция градостроительства. - Стройиздат, 1984. - 297 с.
3. Зитте К. Художественные основы градостроительства / Пер. с нем. - М.: Стройиздат, 1993. - 255 с.
4. Крижановская Н.Я. Основы ландшафтного дизайна. – Ростов н/Д: Феникс, 2005. – 204 с.
5. Линч К. Образ города / Пер. с англ. В. Л. Глазычева; Сост. А. В. Иконников; Под ред. А. В. Иконникова. – М.: Стройиздат, 1982. – 328 с.
6. Линч К. Совершенная форма в градостроительстве / Пер. с англ. В. Л. Глазычева; Под ред. А. В. Иконникова. – М.: Стройиздат, 1986. – 264 с.
7. Нефедов В. А. Ландшафтный дизайн и устойчивость среды. – Санкт-Петербург, 2000. – 295 с.
8. Рудницкий А. М. Управление городской средой / А. М. Рудницкий. – Львов: Вища шк. Изд-во при Львов. ун-те, 1985. – 108 с.
9. Саймондс Д.О. Ландшафт и архитектура; [пер. с англ.]. – М.: Изд. по строительству, 1965. -194с.
10. Тімохін В. О. Архітектура міського розвитку. 7 книг з теорії містобудування. – К.: КНУБА, 2008. – 629 с.
11. Шебек Н. М. Гармонізація планувального розвитку міста. – К.: Основа, 2008. – 216 с.
12. Шебек Н. М. Особливості побудови і способи зображення соціонічної типології архітектурного середовища. Інноваційні технології в архітектурі і дизайні: Колективна монографія / Під загальною ред. В. П. Сопова, В. П. Мироненка. – Харків: ХНУБА, 2017. – С. 7-14.
13. Шебек Н. М. Соціонічні передумови гуманізації архітектурного середовища поселень // Інноваційні технології в архітектурі і дизайні: Колективна монографія / під загальною ред. В. П. Сопова, В. П. Мироненка. – Харків: ХНУБА, 2019. – С. 3-8.
14. Шебек Н. М. Метод типологічної ідентифікації архітектурного

середовища поселень. III Міжнародна науково-практична Інтернет конференція «Прикладні науково-технічні дослідження» (3-5 квітня 2019 р., м. Івано-Франківськ, ПВНЗ Університет Короля Данила).

15. Щербань В.К. Ландшафт и архитектура города / Валентин Кириллович Щербань. – К.: Будивельник. 1987. – 88 с.

Допоміжна:

1. Дида І. А. Екологічні основи традиційної української архітектури / Монографія. Львів: Львівська політехніка - 2009. 332 с.
2. Смолова Л.В. Введение в психологию взаимодействия с окружающей средой. – СПб: Речь, 2009. – 384 с.
3. Гейл Ян. Города для людей / Перевод с англ. – М.: Альпина Пабlishер, 2012. – 276 с.
1. Забелина Е.В. Поиск новых форм в ландшафтной архитектуре / Забелина Е.В. Учебное пособие – М.: Архитектура-С, 2005. – 160 с.
2. Кодин В.А., Осипова Т.С. Приемы охраны и регенерации стилистически однородных элементов исторической городской среды (на примере Харьковского классицизма // Коммунальное хозяйство городов: Науч.-техн. сб. Вып.86. – К.: Техніка, 2009. – С.413-421.
3. Крижановская Н.Я., Дубинская В.П. Светоцветовой дизайн городской среды – Белгород: БГТУ, 2006. – 134 с.
4. Тютюнник Ю.Г. Тоталлогия ландшафта: Национальная академия наук. – К., 2002. – 122 с.
5. Alexander C. A Pattern Language: Towns, Buildings, Construction / C. Alexander, S. Ishikawa, M. Silverstein, M. Jacobson, I. Fiksdahl-King, S. Angel. – New York: Oxford University Press, USA, 1977. – 1171 p.
6. Day C. Spirit & Place. Healing our environment. Healing environment / Christopher Day. – Oxford: Architectural Press, 2002. – 253 p.
7. Jencks Ch. The architecture of the jumping universe. A polemic: how complexity science is changing architecture and culture / Ch. Jencks. – London: Academy edition, Revised edition, 1997. – 193 p.
8. Krier R. Elements of Architecture / R. Krier // Architectural Design. – 1983. – № 9/10, 53. – P. 17-18.
9. Krier R. Elements of the concept of urban space / R. Krier // Time-Saver Standards For Urban Design / Watson D., Platyus A., Shibley R. – New York: The McGraw-Hill Companies, 2003. – 280-289 p.
10. Moneo R. On Typology / R. Moneo // Oppositions, MIT Press Cambridge, Massachusetts. – № 13 (Summer 1978). – P. 22-45.
11. Norberg-Schulz Chr. Genius loci: paysage, ambiance, architecture / Chr. Norberg-Schulz. – Sprimont: Mardaga, 1997. – 213 p.
12. Pearson D. New Organic Architecture: The Breaking Wave / D. Pearson. – London: Gaia Books Ltd., 2001. – 224 p.
13. Rossi A. The Architecture of the City / A. Rossi. – Cambridge: The MIT Press, 1982. – 203 p.
14. Rowe C. Collage city / C. Rowe, F. Koetter. – Cambridge, Massachusetts:

- The MIT University Press, 1978. – 186 p.
15. Theories and manifestoes of contemporary architecture / Edited by Charles Jencks and Karl Kropf. – UK. : Academy editions, 1997. – 312 p.
16. Tuan Yi-Fu. Topophilia: a study of environmental perception, attitudes, and values / Yi-Fu Tuan. – Englewood Cliffs, N.J.: Prentice-Hall, 1974. – 248 p.

Інформаційні ресурси

1. Мережа Глобального Договору в Україні. UN Global Compact. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://globalcompact.org.ua/> (дата звернення 19.04.2020). – Назва з екрана.
2. Стамбульська декларація з населених пунктів: Декларація/ Організація Об'єднаних Націй (ООН) – Стамбул, 1996. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_508 (дата звернення 19.04.2020). – Назва з екрана.
3. Хартия «Города Европы на пути к устойчивому развитию» (Ольборгская хартия). – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.dzyalosh.ru/02-dostup/books/otcrit/r3-hartiy.html> (дата звернення 19.04.2020). – Назва з екрана.

Питання для контролю

1. Розкрити зміст понять «гармонія» і «гармонізація» в архітектурно-містобудівній теорії.
2. Охарактеризувати передумови виникнення теорії гармонізації архітектурного середовища.
3. Охарактеризувати ключові положення теорії гармонізації архітектурного середовища.
4. Охарактеризувати досвід типологічного аналізу архітектурного середовища.
5. Назвати і охарактеризувати принципи побудови середовищної типології.
6. Розкрити зміст і правила побудови соціонічної типології архітектурного середовища.
7. Охарактеризувати існуючі класифікації цільової аудиторії в містобудуванні, архітектурі та дизайні.
8. Назвати і охарактеризувати принципи систематизації учасників середовищної діяльності.
9. Розкрити зміст і правила побудови архітектурної типології суб'єктів середовищної діяльності.
10. Охарактеризувати способи оцінки якості штучного довкілля.
11. Назвати і охарактеризувати принципи визначення ознак гармонічності середовищних утворень.
12. Розкрити зміст і правила побудови системи критеріїв досконалості

- архітектурного середовища.
13. Охарактеризувати модель гармонійного розвитку штучного довкілля.
 14. Принципи гармонійного розвитку архітектурного середовища поселень.
 15. Розкрити зміст і правила застосування методики цілеспрямованого удосконалення архітектурного середовища поселень.
 16. Назвати і охарактеризувати методи історичного аналізу архітектурного середовища.
 17. Назвати і охарактеризувати методи соціологічного аналізу архітектурного середовища.
 18. Назвати і охарактеризувати методи структурно-функціонального аналізу архітектурного середовища.
 19. Назвати і охарактеризувати методи композиційного аналізу архітектурного середовища.
 20. Назвати і охарактеризувати методи еволюційно-генетичного аналізу архітектурного середовища.
 21. Назвати і охарактеризувати методи асоціативно-образного аналізу архітектурного середовища.
 22. Розкрити зміст та основні завдання комплексної реконструкції як сучасного методу містобудівної проектної діяльності.
 23. Розкрити відмінність понять: «реконструкція», «реставрація», «ревалоризація», «реновація», «адаптація», «санація», «регенерація», «реструктуризація», «ревіталізація» містобудівних об'єктів.
 24. Назвати і охарактеризувати методи та прийоми реконструкції історичних міст та навести приклади їх вдалого застосування.
 25. Розкрити принципи та завдання виділення зон охорони, зон регулювання забудови, зон природного ландшафту, що охороняється, контактних зон в історичних районах міст.
 26. Охарактеризувати заходи з охорони, збереження та використання історичного природного ландшафту історичних поселень України.
 27. Обґрунтувати заходи, що покращують мікрокліматичні умови певної ділянки сельбищної території.
 28. Обґрунтувати заходи з регенерації постпромислових ландшафтів.
 29. Охарактеризувати засоби регенерації міських водно-зелених об'єктів.
 30. Назвати і охарактеризувати засоби інформаційно-просторового моделювання гармонічних станів людини в міському ландшафті.
 31. Назвати і охарактеризувати прийоми парково-пейзажної композиції.
 32. Охарактеризувати методику формування малого саду.
 33. Розкрити особливості формування малих садів біля громадських будівель.
 34. Розкрити особливості формування малих садів у житловій забудові.
 35. Розкрити особливості формування малих садів на промислових підприємствах.